

# **OCHRANA PROTI ZBRANÍM HROMADNÉHO NIČENÍ V OBRANĚ**

Organizace ochrany proti zbraním hromadného ničení v obraně vychází z cílů obranného boje, úkolu od nadřízeného velitele a požadavků na ni kladených.

Jestliže cílem obrany je odrazit útok nepřítele, který je v převaze, způsobit mu ztráty, zmařit jeho útok, pak všechna opatření ochrany proti zbraním hromadného ničení musí z tohoto cíle vycházet a zabezpečovat jeho splnění.

Obrana má být aktivní a úporná. Ke splnění tohoto požadavku směřují i opatření ochrany proti zbraním hromadného ničení.

Při organizaci a vedení obrany vystupují do popředí některá ze stanovených opatření ochrany proti zbraním hromadného ničení, jež podstatně ovlivňují splnění požadavků tohoto důležitého druhu bojového zabezpečení. Mezi ně patří rozptýlení vojsk, využívání ochranných vlastností terénu, budování opevňovacích objektů, maskování, příprava komunikací pro manévr vojsk, ale i zabezpečení ochrany vojsk při dlouhodobé činnosti v zamořených prostorech. Zvláštnosti jsou i při obnově bojeschopnosti zasažených vojsk a odstraňování následků použití ZHN.

V obraně musíme ochranu proti zbraním hromadného ničení organizovat tak, aby byla plně zabezpečena neustálá pohotovost vojsk k odražení nepřátelského útoku a to i po úderech jaderných a chemických zbraní. Abychom tento cíl splnili, musíme hlavní úsilí ochrany proti zbraním hromadného ničení zaměřit na zabezpečení uskupení vojsk, která brání nejdůležitější směry pravděpodobného útoku nepřítele.

Zbraně hromadného ničení, které jsou ve výzbroji (nebo se zavádějí) vojsk Severoatlantického paktu, představují vážné nebezpečí pro splnění cílů obrany. Jejich ničivé účinky mohou způsobit značné ztráty vojskům a vážně na-

rušit odolnost obrany. Budou to především **neutronové jaderné zbraně**, které představují úhrozu především pro prvosledové svazky a útvary, uskupení dělostřelectva, raketového vojska, místa velení a zálohy. Přitom náš pravděpodobný nepřítel předpokládá použití na svazky v prvním pásmu obrany až 10 neutronových jaderných úderů. Nepočítáme-li ztráty, které způsobí jaderné zbraně dosavadní konstrukce (štěpné), pak počtem 10 neutronových jaderných úderů může být i ve vybudované obraně (splnění práce 1. pořadí) vyřazeno až 5 motostřeleckých, tankových praporů nebo jiných objektů (dělostřeleckých oddílů, míst velení apod.). Ve spěšně zaujaté obraně a v zabezpečovacím pásmu mohou být ztráty od neutronových jaderných úderů podstatně vyšší. Z tohoto důvodu je nutné již při organizaci obrany řešit přehrazení směrů kde předpokládáme hromadné použití jaderných zbraní, plánovat na ně zásahy druhých sledů, záloh, bojových vrtulníků apod.

Při přípravě obrany budeme věnovat některým opatřením ochrany proti zbraním hromadného ničení zvláštní pozornost.

Hlavní úsilí **radiačního, chemického a biologického** průzkumu zaměříme na průzkum os přesunu a prostorů rozmístění při zaujímání obrany a při přeskupování vojsk a týlu s důrazem na místa velení, prostory bojového rozmístění raketového vojska, druhé sledy a zálohy. Vedeme též průzkum komunikací pro odchod jednotek ze zabezpečovacího pásma, předsunutých postavení, os přesunu a čar rozvinutí k protiztečím a protiúderům, pro zásahy záloh, příčných postavení, záložních postavení a prostorů rozmístění vojsk a týlu.

Velitelé svazků a útvarů přijímají opatření k takovému stupni **rozptýlení vojsk**, které má zabránit vyřazení více než jednoho praporu na dvou přílehlých postaveních jaderným úderem střední mohutnosti. U důležitých prvků bojové sestavy je účelné stanovit stupeň rozptýlení ještě větší (rota, baterie) a to především u útvarů a svazků na prvním pásmu obrany, u raketového vojska, vojska PVO, ale i protitankového dělostřelectva, raketometů a jiných.

Ke zvýšení odolnosti vojsk v obraně přispívá především **ženijní budování opevňovacích objektů**. Při použití neutronových jaderných zbraní bude především ženijní budování objektů k ukrytí živé síly zabezpečovat uchování bojové schopnosti útvarů a jednotek v obraně, protože bojová technika (kromě tanků T-72) neskýtá potřebnou ochranu proti působení pronikavé radiace. Porovnáme-li účinky neutronového úderu na živou sílu ukrytou v BVP a v tancích bez ochranné vrstvy s živou silou ukrytou v opevňovacích objektech, pak nakryté okopy a zákopy snižují poloměry účinků téměř o jednu třetinu a pohotovostní úkryty až o jednu polovinu. Proto klademe požadavek, aby do doby pohotovosti měla živá síla zabezpečenou ochranu před účinky jaderných zbraní vybudováním pohotovostních úkrytů nebo alespoň nakrytých okopů a zákopů. Pro bojovou techniku, zbraně a důležitou speciální techniku a materiál je nutné vybudovat alespoň okopy. Těmito opatřeními dosáhneme potřebného zvýšení odolnosti živé síly proti účinkům jaderných zbraní.

K zabezpečení **délhodobého pobytu** vojsk a týlu v prostorech radioaktivního a chemického zamoření je nutné vybudované úkryty vybavit filtračně ventilačním zařízením. Vojska, která jsou nucena plnit bojové úkoly v zamořených prostorech, je třeba pravidelně střídát. Při pobytu v prostorech s vysokými úrovněmi radiace je nutné zabezpečit střídání útvarů a jednotek a pokud to situace dovolí, i měnit prostory rozmístění.

**Obnovování bojeschopnosti a odstraňování následků** po hromadném napadení jadernými a chemickými zbraněmi je nutné zabezpečit především ve prospěch vojsk, která plní hlavní úkoly v obranném boji a operaci.

Svazky a útvary prvního sledu, které si po jaderných úderech zachovaly bojeschopnost, budou odstraňovat následky vlastními silami a prostředky ve svých pásech a úsecích obrany. Při ztrátě bojeschopnosti mohou být na rozkaz nadřízeného velitele, pokud to dovolí situace, vystřídány. Nelze-li s ohledem na nutnost splnění stanoveného úkolu tyto svazky, útvary a jednotky vyvést ze zaujatých pásem, úseku a rajónů obrany, pak budou plnit úkol zbylými bojeschopnými útvary a jednotkami a postupně odstraňovat následky použití ZHN na místě.

Při odstraňování následků po použití neutronových jaderných zbraní se bude situace v ohnisku zasažení odlišovat od situace po použití dosavadních jaderných zbraní. Účinky tlakové vlny a světelného záření bude ničena živá síla, bojová technika a ženíjní opevňovací zařízení pouze v epicentru výbuchu. V důsledku neutronového záření však osoby obdrží ve značných vzdálenostech od epicentra takové absorbované dávky záření, že budou smrtelně zasaženy, anebo budou muset být odsunuty a léčeny z nemoci z ozáření. V důsledku vzniku indukované radioaktivity po ozáření bojové techniky rychlými neutrony dojde však k tomu, že tato technika nebude přibližně v okruhu okamžitých ztrát živé síly asi po dobu 24 hodin použitelná, protože nové osádky, které by ji používaly, onemocní nemocí z ozáření. Účinky toku rychlých neutronů dojde kromě toho přibližně až do uvedené vzdálenosti od epicentra k poškození elektronických a optických zařízení bojových vozidel v důsledku změn charakteristik elektronických součástek a optických skel. To znamená, že tato bojová technika, i když zdánlivě nebude poškozená, není po určitou dobu vedení obrany použitelná.

Odřady odstranění následků u pluků, divízi a vševojskové armády budou plnit úkoly především ve prospěch raketového vojska, míst velení, druhých sledů a záloh s cílem vytvořit ze zbytků zasažených útvarů a jednotek bojeschopné celky pro plnění alespoň omezených úkolů při vedení obranného boje.

Obnovování bojeschopnosti u zasažených vojsk nesmí ohrozit splnění cílů ochranného boje a operace.

**Plánování ochrany proti zbraním hromadného ničení** v obraně má některé své zvláštnosti. Přechod do obrany, zejména v dotyku s nepřitelem a při zakončování úkolů útoku, bude ovlivňovat metodu práce velitele a štábu při organizaci obrany. Způsob plánování v obraně bude limitován ve většině případů nedostatkem času pro práci velitelů a štábů všech stupňů. To si vynutí zkrátit všechny činnosti v procesu plánování obranného boje a operace, zrychlit a zkvalitnit práci celého štábu. Protože půjde současně o dokončení úkolů útočného boje (operace), bude nutné část štábu zpravidla na PVS (ZVS) určit k velení vojskům. Tím se omezí i počet důstojníků, kteří budou na velitelském stanovišti plánovat obranu.

K tomu, aby byly včas předány úkoly pro přechod vojsk do obrany, bude nutné kvalitně připravit zámysl velitele tak, aby jej v průběhu přípravy rozhodnutí nebylo třeba měnit a tím narušovat organizovaný přechod vojsk do obrany.

**K přijetí zámyslu velitele** bude nutné z hlediska ochrany proti zbraním hromadného ničení zhodnotit radiační, chemickou a biologickou situaci v obranném pásmu, stupeň ozáření vojsk, rozsah prostorů boření, záplav a požárů s ohledem na plánovaný průběh obranných postavení a pásem. Vzhledem k nedostatku času na organizování obrany bude třeba maximálně přihlížet k využití přirozených ochranných vlastností terénu, možnostem jeho snadné ženijní úpravy, aby byl splněn požadavek ukrytí živé síly a techniky před účinky jaderných zbraní. Podklady veliteli pro přijetí zámyslu připravuje operační oddělení (skupina) v součinnosti s ženijním a chemickým oddělením a přednáší je náčelník štábu nebo náčelník operačního oddělení.

**V období přípravy rozhodnutí velitele** připravujeme náčelníkovi štábu vševojsková opatření ochrany proti zbraním hromadného ničení, zejména stupeň a způsob rozptýlení vojsk, nepravdělnou změnu prostorů rozmístění a opatření k odstranění následků po použití ZHN. Náčelník ženijního a chemického vojska a náčelník týlu navrhnou veliteli ta opatření ochrany proti zbraním hromadného ničení, za něž podle stanovené funkční náplně zodpovídají. Všechna opatření OPZHN se sladí na operačním oddělení (skupině) za řízení náčelníka štábu nebo náčelníka operačního oddělení.

Po přijetí a vydání rozhodnutí a pokynů velitele pro ochranu proti zbraním hromadného ničení zpracovává operační oddělení (skupina) **nařízení pro OPZHN**. Při nedostatku času můžeme základní úkoly ochrany proti ZHN předávat podřízeným šifrovkou nebo styčnými důstojníky. Přitom opatření nařízená k organizaci ochrany proti zbraním hromadného ničení, která zůstávají beze změny z dokončovaného úkolu útočného boje (operace), nebudeme znovu vydávat (organizace varování vojsk apod.).

Svazkům a útvarům druhů vojsk, speciálních vojsk a týlu se potřebné údaje k organizování ochrany proti zbraním hromadného ničení ukládají v odborných nařízeních příslušných zástupců a náčelníků.

Hlavním úkolem štábu všech stupňů je zabezpečit splnění uložených opatření OPZHN nařízených pro splnění úkolů v obraně u podřízených. Za tím účelem organizujeme kontrolu a pomoc u vojsk.

Opatření ochrany proti zbraním hromadného ničení se zpracovávají do grafického rozhodnutí velitele a plánů (pracovních map) příslušných náčelníků. Na stupni vševojskové armády se zpracovává (je-li dostatek času) textový plán ochrany proti zbraním hromadného ničení, který řeší v komplexu veškerá opatření OPZHN v obranné operaci.

**V průběhu vedení obrany** těžiště ochrany proti zbraním hromadného ničení položíme k odstranění následků jejich použití při palebné přípravě nepřátelského útoku a k zabezpečení protiztečí a protiúderů.

Jednotky předurčené do odřadů odstranění následků můžeme do doby pohotovosti obrany předem soustředit do předpokládaných prostorů zásahu. Tím urychlíme jejich použití.

**Protizteče a protiúder** zabezpečíme především včasnou organizací radiačního, chemického a ženijního průzkumu os přesunu na čáru zasazení, vytyčením objížděk a úpravou cest. K ochraně vojsk proti úderům ZHN dodržujeme při přesunu na čáru zasazení nařízené vzdálenosti, dodržujeme důsledně maskování a zasazení uskutečníme maximální možnou rychlostí. Raketové vojsko a dělostřelectvo při palebné přípravě protizteče a protiúderu maximál-

ně využívá přirozených ochranných vlastností terénu a předem připravených prostorů bojového rozmístění a palebných postavení. V průběhu protizteče a protiúderu se ochrana proti zbraním hromadného ničení zaměřuje na radiační, chemický a biologický průzkum, úpravu komunikací pro manévr vojsk a odstraňování následků použití ZHN na vojska.

Ochrana proti zbraním hromadného ničení v obranném boji a operaci musí zabezpečit splnění cílů obrany, tzn. odrazit útok nepřítele, způsobit mu co největší ztráty a tím vytvořit příznivé podmínky pro přechod do útoku. To vyžaduje položit těžiště ochrany proti zbraním hromadného ničení na ta opatření, která zabezpečují odolnost obrany při hromadných úderech především jadernými zbraněmi. Proto klademe důraz na ženijní úpravu prostorů vojsk a týlu, rozptýlení, maskování, nepravidelnou změnu prostorů rozmístění vojsk a odstraňování následků použití ZHN.

V práci velitelů a štábů je nutné vzhledem k nedostatku času na organizaci a budování obrany včas zajistit předání bojových úkolů a opatření ochrany proti účinkům hromadného použití jaderných a chemických zbraní.